

Správa č. 03/2023 o výsledku mimoriadnej kontroly

Na základe osobne doručenej „Žiadosti o prešetrenie týchto skutočností“ zo dňa 21.11.2023 hlavnému kontrolórovi a v súlade s ustanovením § 18f zákona č. 369/1990 Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov vykonal hlavný kontrolór obce Valaská:

Kontrolovaný subjekt:	Obecný úrad Valaská
Predmet kontroly:	Kontrola nájomného vzťahu na hrobové miesto B/118
Kontrol. obdobie:	2007 - 2023
Podnet:	podnet občana
Druh kontroly:	Uplatňovanie zákonnosti
Cieľ kontroly:	Kontrola dodržiavania a uplatňovania Zákona č. 131/2010 o pohrebníctve v z. n. p. („ďalej len zákon o pohrebníctve), a VZN Obce Valaská č. 6/2020 o prevádzkovom poriadku pohrebiska obce Valaská (ďalej len VZN o prevádzkovom poriadku pohrebiska)

S návrhom správy o výsledku kontroly bol oboznámený a návrh správy o výsledku kontroly prevzal starosta obce a prednostka obecného úradu dňa 01.01.2024. V zmysle § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite starosta obce mal oprávnenie podať hlavnému kontrolórovi písomné námietky k zisteným nedostatkom, navrhnutým odporúčaniam a k lehote na predloženie písomného zoznamu splnených opatrení prijatých na nápravu zistených nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku.

Starosta obce oznámil hlavnému kontrolórovi, že k zisteným nedostatkom, navrhnutým odporúčaniam a k lehote na predloženie písomného zoznamu splnených opatrení prijatých na nápravu zistených nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku neuplatňuje žiadne námietky a tiež, že zistené nedostatky a navrhnuté odporúčania na predloženie opatrení prijatých na nápravu zistených nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku považuje za akceptované.

Výsledok kontroly:

A) Hlavný kontrolór si od kontrolovaného subjektu po oznámení o zahájení kontroly vyžiadal:

- 1) Zmluvu o nájme hrobového miesta rodiny Auxtovej (RNDr. Pavol Auxt, nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX), rodičia Jozef Auxt, Mária Auxtová, pravdepod. Horná Lehota 35, 976 81, číslo hr. miesta: B/118.
- 2) Všetky doklady o úhrade nájmu tohto hrobového miesta od začiatku plynutia nájomného vzťahu (pokladničné doklady, výpisy z účtu a pod.)
- 3) Upozornenia o neuhradení poplatku za nájom hrobového miesta, s relevantným/verifikovateľným dátumom takéhoto upozornenia, doklad o spôsobe informovania o neuhradení poplatku.
- 4) Inú zmluvu o nájme hrobového miesta na číslo hr. miesta B/118, resp. na hrobové miesto p. Auxta, nar. XX.XX.XXXX, ak bola uzatvorená, a to najmä v období po roku 2020.

- 5) Zoznam zverejnených hrobových miest po neplatíchoch od 01-08/2021, jednotlivo po mesiacoch, s uvedením čísla hrobového miesta, prípadne bývalého nájomcu (meno, priezvisko), v súbore xls.
- 6) Komplexnú spisovú dokumentáciu k bodu 1.

B) Kontrolou zistené skutočnosti:

Predmet / otázky kontroly:

- Postupovala obec pri prenájme hrobového miesta v zmysle Zákona o pohrebníctve a v zmysle VZN o prevádzkovom poriadku pohrebiska?
- Boli zo strany obce dodržané lehoty, ktoré upravuje príslušná legislatíva a VZN o prevádzkovom poriadku pohrebiska?
- Bola nová zmluva na prenájom hrobového miesta uzatvorená v súlade s platnou legislatívou a VZN o prevádzkovom poriadku pohrebiska?
- Komu patrí pôvodné príslušenstvo hrobu B/118, nakoľko nový nájomca ho nedemontoval, ale si ho ponechal?
- Bol zo strany obce transparentné zaobchádzanie s hrobovým miestom?

*VZN o prevádzkovom poriadku pohrebiska obce Valaská upravuje v § 1 Všeobecné ustanovenie a identifikačné údaje prevádzkovateľa. Tento prevádzkový poriadok pohrebiska upravuje **správu a prevádzkovanie pohrebiska, rozsah služieb poskytovaných na pohrebisku, povinnosti nájomcu pri údržbe hrobového miesta, povinnosti návštevníkov pohrebiska v súvislosti s udržiavaním poriadku na pohrebisku a zachovávaním dôstojnosti tohto miesta, spôsob a pravidlá používania zariadení pohrebiska, čas, keď je pohrebisko prístupné verejnosti, spôsob ukladania ľudských pozostatkov a ľudských ostatkov, plán hrobových miest, dĺžku tlecej doby, spôsob vedenia evidencie pohrebiska, spôsob nakladania s odpadmi, podmienky vstupu prevádzkovateľa pohrebnej služby na pohrebisko a cenník služieb. Prevádzkový poriadok pohrebiska sa vzťahuje na prevádzkovateľa pohrebiska, na nájomcov hrobových miest, na poskytovateľov služieb na pohrebisku a na návštevníkov pohrebiska. Toto VZN ďalej upravuje v § 2 **Rozsah služieb poskytovaných na pohrebisku**, a to v článku 1. Prevádzkovanie pohrebiska, ktoré zahŕňa: a) vykopanie hrobu a zasypanie hrobu, b) správa domu smútku, c) pochovávanie, d) vykonávanie exhumácie, e) vedenie evidencie súvisiacej s prevádzkovaním pohrebiska, f) správu pohrebiska, g) **evidenciu hrobových miest, h) uzatváranie nájomných zmlúv, i) riešenie nezaplatených hrobových miest, j) vývoz odpadu, k) údržbu komunikácií a zelene na pohrebisku. Ďalej VZN v § 3 upravuje **Povinnosti nájomcu hrobového miesta nasledovne:*******

*1. **Nájom hrobového miesta /ďalej iba „nájom“/ vzniká na základe zmluvy o nájme hrobového miesta uzatvorenej medzi prevádzkovateľom pohrebiska ako prenajímateľom a nájomcom. Zmluva musí mať písomnú formu. Vlastníctvom nájomcu môže byť len príslušenstvo hrobu, ak ho nájomca vybudoval na vlastné náklady. Pod príslušenstvom hrobu sa rozumie pomník, epitafná tabuľa, obruba s krycou doskou a pod.***

*2. **Zmluva o nájme hrobového miesta sa uzatvára na dobu určitú. Nájomné sa na základe zmluvy o nájme hrobového miesta uhrádza na päťročné obdobia 2021-2026, 2026-2031, atď. Ak vznikne nové hrobové miesto, resp. ak sa uzavrie nová nájomná zmluva, nájomné sa uhrádza alikvotnou časťou za zostávajúce obdobie do uplynutia päťročného obdobia a ďalej sa uhrádza na nasledujúce päťročné obdobia.***

*3. **Nájom je možné zmluvne dojednať aj na dobu predchádzajúcu uloženiu ľudských pozostatkov alebo ľudských ostatkov do hrobu alebo uloženiu urny s popolom na pohrebisku. Podnájom hrobového miesta je zakázaný.***

*4. **Nájomca hrobového miesta je povinný:***

*4.1. **dodržiavať ustanovenia prevádzkového poriadku, ktoré sa týkajú povinností nájomcu hrobového miesta,***

*4.2. **užívať hrobové miesto podľa nájomnej zmluvy,***

*4.3. **udržiavať prenajaté hrobové miesto v riadnom stave, na vlastné náklady zabezpečovať údržbu hrobového miesta, čistiť a udržiavať priestor 30 cm okolo celého obvodu hrobu, hrobové miesto a***

jeho bezprostredné okolie musí byť najmä pokosené, odburinené a očistené od rôznych nánosov a náletových drevín,

4.4. písomne oznamovať prevádzkovateľovi pohrebiska všetky zmeny údajov, ktoré sú potrebné na vedenie evidencie podľa § 17 ods. 4 písm. a) zákona č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pohrebníctve“),

4.5. udržiavať poriadok na pohrebisku,

4.6. realizovať stavebné úpravy hrobového miesta len na základe povolenia prevádzkovateľa pohrebiska a podľa jeho pokynov, pričom za stavebnú úpravu sa považuje: a) vybudovanie alebo oprava obruby, b) osadenie alebo oprava pomníka (t.j. náhrobného kameňa), náhrobnej dosky (t.j. platne), c) vybudovanie alebo oprava urnovej schránky, d) vybudovanie alebo oprava hrobky. V prípade nedodržania pokynov bude stavba na náklady nájomcu bezodkladne odstránená.

4.7. príslušenstvo hrobu (pomníky, kríže a pod.) osádzať tak, aby neohrozovali iných návštevníkov a okolité hrobové miesta,

4.8. dbať na to, aby pri vykonávaní stavebných úprav neboli odkladané časti príslušenstva hrobu na iné hrobové miesta alebo opierané o príslušenstvo iných hrobov,

4.9. nahlásiť prevádzkovateľovi pohrebiska začiatok stavebných úprav hrobového miesta 5-3 dni pred ich uskutočnením a ukončenie stavebných úprav do 3 dní po ich uskutočnení,

4.10. pri realizovaní stavebných úprav rešpektovať pokyny prevádzkovateľa pohrebiska, najmä pokiaľ ide o tvar, rozmery, výzdobu alebo druh použitého materiálu a vzťah k okolitým hrobovým miestam,

4.11. po ukončení stavebných úprav vyčistiť okolie hrobu a odstrániť prebytočný stavebný materiál a zeminu; stavebník zodpovedá za škody spôsobené na susedných hroboch a je povinný ich bezodkladne odstrániť na vlastné náklady so súhlasom vlastníka dotknutého hrobu a prevádzkovateľa pohrebiska,

4.12. pri realizácii stavebnej úpravy rešpektovať tvar a vonkajšie rozmery hrobového miesta a to nasledovne: jednohrob dospelých - 130 x 240 cm dvojhrob dospelých - 220 x 240 cm trojhrob dospelých - 310 x 240 cm hrob dieťaťa - 120 x 180 cm urna - 80 x 80 cm

4.13. dodržať odstup medzi jednotlivými hrobovými miestami minimálne 30 cm,

4.14. dodržať požiadavku, aby predné a zadné hrany rámov boli v jednej línii s prednými a zadnými hranami susedných rámov.

5. Nájomca je povinný odstrániť z hrobového miesta znehodnotené kvetinové dary, odpad z vyhorených sviečok a ďalšie predmety, ktoré narušujú estetický vzhľad pohrebiska.

6. Nájomca môže požiadať prevádzkovateľa pohrebiska o prevod nájmu k prenajatému hrobovému miestu, za ktoré bolo zaplatené nájomné, v prospech inej osoby.

7. Po úmrtí nájomcu hrobového miesta má prednostné právo na uzatvorenie novej nájomnej zmluvy na hrobové miesto blízka osoba. Ak je blízkych osôb viac, prednostná právo má tá blízka osoba, ktorá sa prihlási prvá.

8. Na pohrebisku je zakázané umiestňovať lavičky a podobné doplnkové zariadenia a vysádzať dreviny a kríky bez predchádzajúceho písomného súhlasu prevádzkovateľa pohrebiska.

Obec Valaská nemala komu poslať výzvy na uzavretie nájomnej zmluvy, resp. poštové poukážky na úhradu za hrobové miesto, nakoľko nedisponovala adresou, osobnými údajmi vlastníka hrobu, alebo adresou rodinných príslušníkov. Obec Valaská nemohla postupovať ani v súlade s § 22 ods. 1 zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve, podľa ktorého prevádzkovateľ pohrebiska je povinný vopred upozorniť nájomcu, že uplynie lehota, na ktorú je nájomné zaplatené, najneskôr tri mesiace pred uplynutím tejto lehoty. Keď nie je nájomné za hrobové miesto uhradené a vznikol nedoplatok, prevádzkovateľ vyzýva nájomcov najskôr telefonicky, resp. doručuje nájomcovi výzvu na zaplatenie alebo výpoveď z nájomnej zmluvy. V prípadoch ak nie je možné doručiť nájomcovi výzvu na zaplatenie resp. výpoveď z nájomnej zmluvy, tak prevádzkovateľ umiestňuje na konkrétne hrobové miesto (pomník) predvolanie (informáciu vo forme nálepky) na úhradu za hrobové miesto s upozornením, že v prípade neuhradenia nájomného bude toto hrobové miesto zrušené, resp. informáciu o výpovedi.

Čo sa týka určenia vlastníctva pôvodného príslušenstva pôvodného hrobu B/118, nakoľko nový nájomca ho nedemontoval, spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva či už k hnutelným alebo aj

nehnutelným veciam explicitne ustanovuje § 133 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v účinnom znení (ďalej len "Občiansky zákonník"). Podľa § 133 ods. 1 Občianskeho zákonníka: Vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpnu, darovacou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom.

Z uvedeného vyplýva, že právnym titulom nadobudnutia vlastníckeho práva k veci môže byť:

- a) scudzovacia zmluva (najčastejšie kúpna, darovacia, zámenná),
- b) dedenie,
- c) rozhodnutie štátneho orgánu (napr. v prípade reštitúcie v minulosti skonfiškovaného majetku štátom),
- d) iná právna skutočnosť - avšak táto právna skutočnosť musí byť v Občianskom zákonníku výslovne ustanovená spolu s právnym následkom s ňou spojeným, ktorým musí byť nadobudnutie vlastníckeho práva.

Podľa dostupných informácií v čase prebiehajúcej kontroly **nesvedčí žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva** k predmetnej hnutelnej veci, t. j. príslušenstva pôvodného hrobu pre nového nájomcu hrobového miesta B/118.

Kontrola preverila, že:

- 1) Zmluva na hrobové miesto B/118 nebola nikdy do 21.6.2021 uzavretá. Jediný údaj o hrobovom mieste je nápis na náhrobku – „Rodina Auxtová“.
- 2) Nájomný vzťah na pôvodné hrobové miesto nebol nikdy uzavretý. V dobe uzatvárania zmlúv (2010-2020, 2021-2031) sa k hrobovému miestu nikto neprihlásil.
- 3) Upozornenie o nezaplatení hrobového miesta je podľa stanoviska obce zverejnené od roku 2019 na tabuli, umiestnenej na dome smútku. Ďalšie upozornenie v roku 2020 bolo položené na hrobové miesto B/118, v roku 2021 nalepený oznam – upozornenie pre nájomcu – nalepené na hrobové miesto B/118, v roku 2022 upozornenie nalepené na hrobové miesto B/118.
Obec však nedisponuje žiadnym relevantným podkladom na preukázanie takýchto skutočností - oznamov (napr. fotodokumentáciou s možnosťou zistiť vlastnosti fotografie – t.j. dátumom vytvorenia fotografie, screenshoty a pod.).
- 4) Všetky nezaplatené hrobové miesta sú farebne vyznačené na mape hrobových miest na webovom sídle obce Valaská od roku 2010, t. j. každý občan vie dohľadať, na ktoré hrobové miesto je alebo nie je uzatvorená nájomná zmluva, resp. či je zaplatený poplatok.
<https://www.virtualnycintorin.sk/cintorin/485>
- 5) Zmluva číslo B/118/2023 o prenájme miesta na pohrebisku Valaská bola uzatvorená dňa 21.06.2021 s nájomcom: Renáta Kubove, Potôčky 83/11, 97646 Valaská. V zmysle znenia zmluvy je nájomným hrobové miesto uhradené od 21.6.2021 do 2.1.2031.
<https://www.virtualnycintorin.sk/pdf/zverejnenie/408195>

C) Záver:

Právo **užívať** hrobové miesto vzniká len **uzavretím nájomnej zmluvy** (§ 21 ods. 1 Zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve), t. z. v tomto prípade nenastalo právo hrobové miesto užívať.
Hlavný kontrolór na odstránenie zisteného nedostatku a príčin jeho vzniku odporúča:

- 1) v spisoch, resp. v elektronických súboroch k existujúcim / „neexistujúcim“ nájomným zmluvám na hrobové miesta uchovávať relevantný podklad na preukázanie skutočností – oznamov, výziev (napr. fotodokumentáciou s možnosťou zistiť vlastnosti fotografie – t.j. dátumom vytvorenia fotografie, screenshoty a pod.).

V zmysle § 21 ods. 3 písm. d) zákona č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite starosta obce je povinný prijať opatrenia na nápravu zistených nedostatkov a na odstránenie príčin ich vzniku.
Vykonanou kontrolou neboli zistené závažné nedostatky.

Správa o výsledku kontroly bola vyhotovená dňa: 12.01.2024

Mgr. Radovan Majerík
hlavný kontrolór obce